

BÖYLE BUYURDU ZERDÜŞT

Zerdüş otuz yaşında yurdunu ve yurdunun göğünü bırakıp dağlara çıktı. Orada ruhunun ve yalnızlığının tadını çıkardı ve on yıl bundan bıkmadı. Ama en sonu gönlünde değişim oldu ve sabah tanla kalktı, güneşin karşısına geçti ve ona şöyle dedi: "Ey büyük yıldız ! Aydınlattıkların olmasaydı, nice olurdu senin mutluluğun ! On yıldır mağaramın üstüne yükselir durursun: ışığından ve yolculuğundan bıkdım ben olmasaydın, kartalım ve yılanım olmasaydı !"

(Nietzsche, Zerdüş'tün giriş kısmında -belki biraz da alay ederek - insanın en büyük yanılgılarından birine değiniyor. Antropomorfizm: insanın kendi dışındaki dünyadan anlam çıkarma ve onu kendine benzetme alışkanlığı. Dindarlar da çok sık kullanırlar bu varsayımı. Yani, eğer bizler - biz bilinç sahibi insanlar - olmasaydı, güneşin ve diğer şeylerin varlıklarının da bir anlamı kalmazdı. Karl Marx bu anlayışa karşı çıkacak ve şu hükme varacaktır: "Nesnel dünya onu algılayan insan zihninden bağımsızdır !") Bak ! Pek çok bal toplamış bir arı gibi, bilgeliğimden usandım; onu almaya uzanacak eller gerek bana. Böyle başladı Zerdüş'tün batışı. (Ve Zerdüş bilgeliğiyle insanları aydınlatmak için aralarına inmeye karar verir.)

Zerdüş dağdan yalnız indi ve kimseyle karşılaşmadı. Ama ormana girdiğinde kutlu kulübesinden ormanda kök aramaya çıkmış yaşlı bir adam belirdi önünde. Ve şöyle dedi yaşlı adam Zerdüş'e. (...) "Gitme insanlara, ormanda kal ! Hayvanlara git daha iyi ! Neden benim gibi olmak istemiyorsun - aylar arasında ayı, kuşlar arasında kuş ?"

"Peki, ormanda ne yapıyor ermiş ?" diye sordu Zerdüş. Ermiş cevap verdi: "Türküler düzüp söylüyorum ve bu türküleri düzerken, gülüyor, ağlıyor ve mırıldanıyorum: böyle övüyorum Tanrı'yı. Peki sen armağan olarak bize ne getiriyorsun ?" Zerdüş bu sözleri işitince, ermişi esenledi ve dedi:

"Ne vereyim ben size ! Çabucak gideyim de bir şey almayı sizden " Ve ayrıldılar böylece, yaşlı adamla Zerdüş çocuklar gibi gülüşerek. Ama Zerdüş yalnız kalınca, şöyle dedi gönlüne: Nasıl olur ! Bu yaşlı ermiş, Tanrı'nın öldüğünü daha işitmemiş ormanında !"(Zerdüş ormanın kıyısındaki en yakın kente varır ve orada bir ip cambazının gösterilerini seyretmek için toplanmış olan kalabalığa konuşur.) Yalvarırım size, kardeşlerim, yeryüzüne bağlı kalın ve inanmayın size dünya ötesi umutlardan söz açanlara !Ağrı saçanlardır onlar, bilerek bilmeyerek. (...) Evet, kirli bir ırmaktır insan. Kirli bir ırmağı içine alması ve bozulmadan kalması için deniz olmalı kişi.

(...) İnsan, hayvanla üstinsan arasına gerilmiş bir iptir, uçurum üstünde bir ip. (...) Ben, gönlü har vurup harman savurana severim - ne teşekkür bekler, ne teşekkür eder: çünkü hep verir o ve kendini korumak istemez. Ben, zar kendine uygun düşünce utananı ve soranı severim: "Ben düzenli bir oyuncu muyum yoksa ?" - çünkü yok olmak ister o. Ben, işine başlamadan önce altın sözler saçanı ve hep sözverdiğinden fazla yapanı severim: çünkü batışını ister o. Ben, tanrısını yola getireni severim, çünkü tanrısını sever o; tanrının öfkesinden yok olması gerekir de. Ben, yaralanmada bile gönlü derin olanı ve küçücük bir şeyden yok olabileni severim: böyle geçer o köprüyü seve seve.

Ben, gönlü dolup taşanı severim, öyle ki kendini unutur ve her şey onun içindedir; her şey onun batışı olur böylece. Ben, özgür ruhlu ve özgür yürekli olanı severim: böylece kafası, yüreğinin içi yalnız olur, ama yüreği batmaya zorlar onu.

(Zerdüş halka konuşur; ama halk anlamaz onu, alaycı ve buz gibi bakışlarla bakarlar bu dağdan gelen kahine. Derken ip cambazının gösterisi başlar. Cambaz ipin üzerindeyken, bir soytarı ipin üzerine çıkar ve cambaza saldırır. Cambaz ipten düşer. Ölmeden önce, Zerdüş cambaza doğru eğilir ve onunla konuşur.) Fakat Zerdüş yerinden kıpırdamadı ve gövde paramparça ama henüz canlı, yanbaşına düştü. Az sonra, yaralı kendine geldi ve Zerdüş'ü yanında diz çökmüş gördü. "Ne yapıyorsun öyle?" dedi sonunda. "Şeytanın bana çelme takacağını çoktandır biliyordum. Şimdi cehenneme sürükleyecek beni: ona engel olacak mısın ?" "Şerefim hakkı için, dostum," diye cevap verdi Zerdüş, "bu söylediğin şeylerin hiçbirisi yoktur: ne şeytan var, ne cehennem. Canın, gövdenden bile önce ölecektir. Hiçbir şeyden korkma artık

"Adam gözlerini kuşkuyla kaldırdı. "Söylediğin doğruysa" dedi sonra, "hayatımı yitirmekle hiçbir şey yitirmiş olmayacağım. Ben, dayakla ve bir lokma yiyecekle oyun öğretilmiş bir hayvandan fazla bir şey değilim pek." "Ne demek," dedi Zerdüşt, "sen tehlikeyi iş edindin; bunda hor görülecek ne var. Şimdi de işin yüzünden ölüyorsun: bunun için seni kendi ellerimle gömeceğim." (Zerdüşt ölen cambazın cesedini beraberinde götürür. Akşam olduğunda cesedi kurtlar parçalamasın diye bir ağaç kovuğuna saklar ve uykuya dalar.) Uzun zaman uyudu Zerdüşt ve yüzü üzerinden yalnız tan değil, sabah dahi geçti. Ama sonunda gözleri açıldı: şaşmış, bakıt Zerdüşt ormanın ve sessizliğin içine; şaşmış, baktı kendi içine. Derken, birden karayı gören bir gemici gibi, çabucak doğruldu ve sevinçten bağırdı. Çünkü yeni bir gerçek görmüştü. Ve gönlüne şöyle dedi: "İçime bir ışık doğdu: yoldaşlar gerek bana, diriler - istediğim yere götürebileceğim ölü yoldaşlar ve cesetler değil. Beni, benim istediğim yere, kendi istekleriyle izleyebilecek diri yoldaşlar gerek bana.İçimize bir ışık doğdu: Sözünü halka değil, yoldaşlara yöneltecek Zerdüşt ! Sürünün çobanı ve köpeği olmayacak Zerdüşt. Niceleri sürüden çekmek; bunun için geldim ben. Halk ve sürü bana kızacak: çobanlar, haydut diyecekler Zerdüşt'e.

Ben çobanlar diyorum ya, onlar kendilerine iyiler ve doğrular derler. Ben çobanlar diyorum ya, onlar kendilerine hak dine inananlar derler. İyilere ve doğrulara bakın ! En çok kimden nefret ediyorlar ? Kendi değer levhalarını parçalayandan, bozandan, yasa bozandan - oysa o yaratıcıdır !Bütün inançların inanç erlerine bakın ! En çok kimden nefret ediyorlar ? Kendi değer levhalarını parçalayandan, bozandan, yasa bozandan - oysa o yaratıcıdır ! Yoldaşlar arar yaratıcı, cesetler değil ve sürüler ve inançlar değil. Yaratma arkadaşları arar yaratıcı, yeni levhalara yeni değerler kazıyanları.

OKUMA VE YAZMA ÜSTÜNE

Bütün yazılmış şeyler içinde yalnız, kanla yazılmış olanı severim. Kanla yaz: göreceksinki kan, ruhtur. (...) Kanla ve özdeyişlerle yazan okunmak değil, ezberlenmek ister. Dağlarda en kısa yol, doruktan doruğadır; ama uzun bacakların olmalı bunun için. Özdeyişler, doruklar olmalı; söz söylenen kişiler de boylu poslu olmalı. Hava yeğni ve duru, tehlike yakın ve ruh sevinçli hınzırlıklarla dolu; iyi uyar bunlar birbirine. Çevremde cinler olsun isterim; çünkü yürekliyim ben. Hayaletleri kaçırıtın yüreklilik, cinler yaratır kendine - yüreklilik gülmek ister. Ben artık sizin gibi duymuyorum: bu altımda gördüğüm bulut, bu gördüğüm karaltı ve ağırlık, - bu sizin fırtına bulutunuzdur işte.

Siz, yükselmek isteyince yukarı bakarsınız. Bense aşağı bakarım; yükselmişim çünkü. Sizden kim aynı zamanda güler ve yükselmiş olur ? En yüce dağlara çıkan, güler bütün acıklı oyunlara ve acıklı ağırbaşlılığa.(...) Bana diyorsunuz: "hayata katlanmak güçtür." Yoksa ne işe yaradı sabahki gururunuz, akşamki yerinmeniz. Hayata katlanmak güçtür: siz de çıtkırıldım olmayın öyle ! Hepimiz bulunmaz eşekler, hem de kancık eşekleriz ! Üzerinde bir damla çiğ var diye titriyen gül tomurcuğuyla ortak nemiz var bizim ?Doğrudur: biz hayatı severiz; ama yaşamaya değil, sevmeye alıştığımız için.Sevgide her zaman biraz çılgınlık vardır. Ama çılgınlıkta da her zaman biraz yöntem vardır.Bana da, ben ki hayatı severim, öyle geliyor ki, mutluluğu en iyi bilenler kelebekler ve sabun köpükleri ve insanlar arasında bunun gibi olanlardır. (...)Ben ancak dans etmeyi bilen bir tanrıya inanırdım. (Nietzsche burada Budizm'e gönderme yapıyor. Efsaneye göre Hint tanrısı Şiva, dünyayı yarattıktan sonra "tandava" hayat dansı yapmıştır.)Şeytanımı gördüğümde, onu ağır, derin, somurtkan ve resmi buldum. Ağırlığın ruhu o - her şey onun yüzünden düşer. Öfkeyle değil, gülmeyle öldürür kişi. Haydi öldürelim ağırlığın ruhunu ! (Nefis bir tesbit !!! Tüm dindarlara veya herhangi bir şeye, o şeyi tek ve mutlak kesinlik olarak gören ve inanan insanlara en ağır gelen şey nedir ? Gülmektir tabi ! Onlara saldıran, hakaret edin, tartışın ... hepsi boşuna ! O zaman inançlarına daha çok sarılırlar. İçlerinden daha çok şehit çıkartmak için kinlenirler. Ama bir gülüş, tek bir gülüş onların sahte dünyasını yerle bir eder. İşte bu yüzden "Gülün Adı" romanında, kör rahip gülme üzerine yazılan bir kitabı yasakladı ve hayatı pahasına insanların onu okumasını engelledi. Çünkü o da gayet iyi biliyordu ki, inançlarını çeşitli kelime oyunları, önermeler ve varsayımlar kurarak savunabilirdi. Ama gülmeye karşı çok çaresiz ve yetersiz kalırdı.) Ben yürümeyi

öğrendim: o gün bugün, kendimi koştururum. Ben uçmayı öğrendim: o gün bugün, kıyıdamak için itilmem gerekmez. Yeğniyim artık, uçarım artık, kendi altımda görürüm artık kendimi, bir tanrı dans eder içimde artık.
Böyle buyurdu Zerdüş.

YENİ PUT ÜSTÜNE

Bazı yerlerde uluslar ve süreler vardır, ama bizde yoktur kardeşlerim: burda devletler vardır. Devlet mi ? O da ne ? Peki ! Şimdi bana kulak verin, size ulusların ölümünden söz açacağım. Bütün soğuk canavarların en soğuşuna devlet denir. Soğuk soğuk yalan söyler o ve ağzından şu yalan sürüne sürüne çıkar: "Ben devlet - ulusum ben." Yalan Yaratıcıları ulusları yaratanlar ve onların üstüne bir inanç ve sevgi asanlar: böylece hayata hizmet ettiler. Yıkıcıdılar, nicelere tuzak kuranlar ve buna devlet diyenler: onların üstüne bir kılıç ve yüz arzu asarlar. Nerde daha ulus varsa, orda devlet anlaşılmaz; kem göz ve yasalara, törelere karşı işlenmiş bir günah sayılarak ondan nefret edilir.(...) Fakat devlet bütün iyilik ve kötülük dilleriyle yalan söyler ve ne söylese yalandır - ve nesi varsa hepsi çalıntıdır. Düzmedir onda her şey; çalınmış dişlerle ısırır bu ısırğan. Barsakları bile düzmedir onun. (Ne güzel bir anlatım ! Kalemine sağlık Nietzsche ! Devlet adına hepimiz insanlığımıza kıymadık mı ? Biz insanları, kendilerine devlet diyenler, devletin temsilcisi diyenler en olmadık yalanlara, en hain tuzaklara alıştırılmadılar mı ? Bir sürü şehit verdik, değil mi ? Elinde tüfek, kahramanlık şiirleri okuyan genç insanların dramını, vatan hizmeti olarak alkışlamadık mı ? Ne gereği vardı birbirimizin gırtlığına basmanın ? Ama olmaz ! Olamaz ! Aksi şekilde düşünmek vatana ihanettir. Böyleleri aşağılanır, horgörülür. Kısacık hayatımda ne yazık ki övünebileceğim fazla bir şey yok; ne bir eser üretebildim,

ne de insanlığa hizmetim dokundu. Ama tek bir şeyle övünebiliyorum. Vatan ve devlet hainiyim ben. Bunun gururu bana yeter. Nerede bir bayrak, bir şehit mezarı, bir ulusal anıt görsem, bir marş işitem hemen kuma isteği duyuyorum ! Bayrağına ve devletine bağlı olan kardeşlerim. Sizlerle asla anlaşmam. Benim için bayrağın tuvalet kağıdı kadar değeri yok. Tuvalet kağıdı hiç değilse bir işe yarıyor; pisliğini artırıyor benim. Diğeri ise tek bir işe yarıyor: İnsanlığımıza kıymanın sembolü, üretmek, paylaşmak, sevmek ve kendinden bir şeyler vermek yerine parçalamanın, ırza geçmenin, hayatı ve sevgiyi öldürmenin sembolü.)

PAZAR YERİNDEKİ SİNEKLER ÜSTÜNE

Yalnızlığına kaç dostum ! Seni büyük adamların gürültüsünden sersemlemiş, küçüklerin iğneleriyle de delik deşik olmuş görüyorum. Seninle nasıl susulacağını pek iyi bilir orman ve kaya. O sevdiğin ağaca benze yine sen, o geniş dallıya: sessiz ve dinlercesine sarkar o, deniz üstüne. Yalnızlığın bittiği yerde, pazar yeri başlar; pazar yerinin başladığı yerdeyse, büyük oyuncuların gürültüsü ve ağılı sineklerin vızıltısı başlar.

Dünyada en iyi şeyler dahi, göstereni olmazsa değersizdirler: bu göstericilere büyük adam der halk. Halk pek anlamaz büyükten, yani: yaratıcılıktan. Ama büyük şeylerin bütün göstericilerinden ve oyuncularından hoşlanır. Yeni değerler yaratanların çevresinde döner dünya - görünmeden döner. Oysa oyuncuların çevresinde döner halk ve şan: "dünyanın gidişi" böyledir. Ruh vardır oyuncuda; ama ruhun vicdanı pek yoktur. O hep, en çok inandırdığı şeye inanır - kendine inandırdığı. (...) Devirmek - onca tanıtılmaktır bu. Çıldırılmak - onca kandırmaktır bu. Ve onca kan, bütün kanıtların en iyisidir. Ancak duyarlı kulaklara sızan gerçeğe, yalan ve hiç der o. (...) Gösterişli soytanlarla doludur pazar yeri - ve halk övünür büyük adamlarıyla. Bunlar onca o anın efendileridirler. (...) Bu dediği dedik, bu sıkıcı kişileri kiskanma, ey gerçek tutkunu ! Dediği dedik kişinin koluna hiçbir zaman asılmamıştır gerçek. (...) Pazar yerinden ve şandan uzakta yer alır büyük olan her şey. Hep pazar yerinden ve şandan uzakta barınmıştır yeni değerler yaratan. Yalnızlığına kaç dostum: görüyorum ki her yerini ağılı sinekler sokmuş. Sert ve sağlam bir havanın estiği yere kaç ! Yalnızlığına kaç ! Sen küçük ve acınacak kişilere pek yakın yaşadın.

Onların göze görünmez öclerinden kaç ! Onlar sana karşı öcden başka bir şey değildirler.
Artık el kaldırma onlara ! Sayısızdır onlar, hem senin yazgın sinek kovmak değildir ki ...

GÖNÜLLÜ ÖLÜM ÜSTÜNE

Çokları pek genç ölürlere, kimi de pek erken ölür. Şu öğretiy yabancı geliyor daha: Vaktinde öl !

Vaktinde öl: bunu öğretir Zerdüş.

Elbette hiçbir zaman vaktinde yaşamayan, nasıl vaktinde ölsün ? Keşke hiç doğmasaydı ! Bunu salık veririm gereksiz kişilere !

Ama gereksiz kişiler bile ölümlerini önemsiyorlar daha, en boş cevaz bile daha kırılmak istiyor.

(...)

Ölümünüz insana ve yeryüzüne karşı işlenmiş bir günah olmasın, dostlarım. Budur gönünüzün balından dilediğim. (...) Böyle ölmek isterim ben, siz dostlarım, yeryüzünü benim hatırım için daha çok seversiniz diye. Toprak olmak isterim yine, beni doğuranda dinleneyim diye. Gerçek bir ereği vardı Zerdüş'ün; topunu attı. Şimdi siz olun dostlarım ereğimin mirasçıları, size atıyorum altın topu.

Altın topu attığımız görmek isterim dostlarım en çok ! Bundandır yeryüzünde biraz daha oyalanmam - bağışlayın !

Böyle buyurdu Zerdüş.

İNSANCA PEK İNSANCA

İnançlar hakikat düşmanları olarak, yalanlardan daha tehlikelidir. Hoşlanmadığımız bir düşünceyi öne sürdüğü zaman bir düşünürü daha sert eleştiririz. Oysa, bizi pohpohladığında onu daha sert eleştirmek uygun olacaktır. Sahip olunması zorunlu tek şey var: Ya yaradılıştan ince bir ruhtur bu, ya da bilim ve sanatlar tarafından inceltilmiş bir ruh... Tüm idealistler, hizmet ettikleri davaların her şeyden önce dünyanın tüm öteki davalarından üstün olduğunu düşünürler. Kendi davalarının biraz başarılı olması için, bu davanın tüm öteki insan girişimlerine gerekli olan aynı pis kokulu gübreye açıkca ihtiyacı olduğuna inanmak da istemezler. Bir kez yürünmüş bir yola düşenlerin sayısı çoktur, hedefe ulaşan az ..

Küçük bağışlarla büyük mutluluklar kazanmak büyüklüğün bir ayrıcalığıdır. İnsan, diğer insanlardan hiçbir şey istememeye, onlara hep vermeye alıştığı zaman, elinde olmadan soylu davranır. Acıların bölüşülmesi değil, sevinçlerin bölüşülmesidir dostluğu yaratan ... Bir şeyden hoşlanmaktan söz edilir, aslında doğrusu, bu şey aracılığıyla kendinden hoşlanmaktır. Kendinden hiç söz etmemek çok soylu bir ikiyüzlülüktür. Hakikatin temsilcisinin en az olduğu zaman, onu dile getirmenin tehlikeli olduğu zaman değil, can sıkıcı olduğu zamandır.

Doğa bize aldırmadığından, doğanın ortasında kendimizi öyle rahat hissederiz ki ... Uygarlaşmış dünya ilişkilerinde herkes, hiç değilse bir konuda kendini başkalarından üstün hisseder. Genel iyi yüreklilik buna dayanır. Çünkü, durum elverirse herkes yardım edebilir, o halde bir utanç duymaksızın bir yardımı da kabul edebilir. Yapacak çok şeyi olan insan inançlarını ve genel düşüncelerini hemen hemen hiç değiştirmeksizin korur. Aynı şekilde, bir ülkünün hizmetinde olan her insan ülkünün kendisine artık hiç kulak asmaz; onun buna zamanı yoktur.

Demem şu ki, ülküsünün hala tartışılabilir olmasından yana olmak çıkarına aykırıdır. İnsan dilediği kadar bilgisiyyle şişinip dursun, dilediği kadar nesnel görünsün, boşuna ! Sonunda her zaman ancak kendi yaşam öyküsünü elde edecektir. İnsanların tarih boyunca farkına vardıkları aşılmaz zorunluluk, bu zorunluluğun ne aşılmaz ne de zorunlu olduğudur. Bugün artık kimse ölümcül hakikatlerden ölmüyor; çok fazla panzehir var. Uygarlık tarafından yokedilme tehlikesiyyle karşı karşıya olan bir uygarlık çağını yaşıyoruz. Sevilmiş olma isteği kendini beğenmişliklerin en büyüğüdür. İnsanları şiddetle kendi üzerine çeken, bir oyunu her zaman kendi lehine çevirmiştir.

Çok düşünen ve uygulamalı düşünen, kendi maceralarını kolayca unuttur, ama başından geçenlerin çağrıştırdığı düşünceleri hiç unutmaz. Biri kendi düşüncesine bağlı kalır; çünkü ona kendi kendine ulaşmış olduğunu sanır. Öteki ise, onu zahmetle öğrendiği ve onu anlamış olmakla övündüğü için bağlıdır düşüncesine. Sonuç olarak, her ikisi de kendini beğenmişlik ... İçine doldurulacak çok şey olduğu zaman, günün yüzlerce cebi vardır. Bir düşmanla savaşarak yaşayan kişinin, düşmanını hayatta bırakmakta yararı vardır. Açıklanmamış karanlık bir konu apaçık bir konudan daha önemli sanılır. Sadece karşıtları cansız olmayı sürdürdükleri için, arada bir, bir davaya bağlı kalırız. Bir insan kendini hep çok büyük işlere adanmışlığında, onun başka bir yeteneğinin olmadığı pek görülmez.

Açıkça büyük amaçlar tasarlayan ve daha sonra bu amaçlar için oldukça yetersiz olduğunu gizlice kavrayan kimse, çoğu zaman bu amaçlardan vazgeçecek kadar da güçlü de değildir. İşte o zaman ikiye bölünmüş kaçınılmazdır. Gür ırmaklar kendileriyle birlikte bir çok çakıl ve çalılışı da sürükler; güçlü ruhlar da bir çok aptal ve mankafayı. Bir insanın gerçekten ele almış olduğu düşünce özgürlüğü ile, onun tutkuları ve hatta arzuları da gizli gizli kendi üstünlüklerini göstereceklerini sanırlar. Bir insan yoğun ve kılı kırk yararak düşündüğü zaman, sadece yüzü değil gövdesi de çekinceli bir havaya bürünür. Ruh arayanda, hiç ruh yoktur. İnsan yığınlarının davranış biçimlerini önceden kestirmek için, onların güç bir durumdan kendilerini kurtarmak için hiçbir zaman çok önemli bir çaba göstermediklerini kabul etmek gerekir. İnsan kahkahalarla güldüğü zaman, kabalığı ile tüm hayvanları geride bırakır.

Eylem ve vicdan genellikle uyumsuzlar. Eylem, ağaçtan ham meyveleri toplamak isterken, vicdan onları gereğinden çok olgunlaşmaya bırakır, ta ki yere dökülüp ezilinceye kadar.

Aşk ve nefret kör değildir; ama kendileriyle birlikte taşıdıkları ateş yüzünden kör olmuşlardır.

İnsan hatasını bir başkasına itiraf ettiğinde unuttur onu; ama çoğu kez öteki kişi bunu unutmaz.

Alev, başka şeyleri aydınlattığı kadar aydınlatmaz kendini. Bilge de böyledir.

Bir konu hakkında hazırlıksız sorguya çekildiğimizde, aklımıza gelen ilk düşünce çoğu zaman bizim kendi düşüncemiz değildir; ama bizim sınıfımıza, konumumuza ve soyumuza ait olan sıradan bir düşüncedir sadece. Öz düşünceler pek ender olarak su yüzüne çıkarlar.

Bizzat kendimizde olan bir değeri övdüğü, okşadığı zaman mucizeyi de, usdışını da kabul ederiz.

Yarı-bilim tam bilimden daha üstündür. O, sorunları olduklarından daha kolay görür ve bununla görüşünü daha anlaşılır, daha inandırıcı kılar.

Çok düşünen partici olmaya uygun değildir; o, parti arasında düşüncesini çok çabuk sızdırır.

Kötü belleğin iyi tarafı, aynı şeylerden bir çok kez, ilk kez gibi yararlanmaktır.

Bir kurbanın yoldaşı o kurbandan daha çok acı çeker.

Deccal Hristiyanlığa Lanet

Aslında sorun, varlıklar sıralamasında insanın yerini ne almalıdır sorunu değildir. Sorun, hangi tip insanın, daha yüksek değerlidir, yaşamaya daha değerlidir, geleceği daha sağlamdır diye yetiştirilmesi gerektiği, istenmesi gerektiği sorunudur. Bu yüksek değerli tip bundan önce de sık sık ortaya çıkmıştır. Ama mutlu bir rastlantı olarak, istisna olarak, hiçbir zaman istenerek değil. Tersine, daha çok korkulmuştur ondan, şimdiye dek korkunç olanın ta kendisidir neredeyse. Ve bu korkudan dolayı da onun karşıtı olan tip istenmiş, yetiştirilmiş, elde edilmiştir: Evcil hayvan olan, sürü hayvanı olan, hasta hayvan olan İnsan-Hristiyan.

Hristiyanlığı cicileyip bicileyip, allayıp pullayıp, bu yüksek tip insana karşı ölümüne bir savaş verilmiştir. (...) Hristiyanlık bütün zayıfların, düşünlerin, nasibi kıtların yanını tutmuş, güçlü yaşamın ayakta duruş koşullarının çelişğinden bir ideal çıkmıştır. Tinselliğın en üst değerlerinin günahkarlık, sapıklık, ayartılma olarak duyulmalarını öğreterek, tinsel bakımdan güçlü doğallıların bile akıllarını yozlaştırmıştır. En sefil örnek Pascal'ın yozlaşması, aklının kalıtsal ilk günah tarafından yozlaştırıldığına inanan Pascal'ın: oysa hristiyanlığından başka bir şey değildi aklını yozlaştıran ! (Blaise Pascal: Matematikçi, gök-bilimci, felsefeci. Ömrünün son yıllarında kendini tanrıya adadı ve tanrıyı tanımak için felsefecilere değil peygamberlere inanılması gerektiğini öne sürdü.)

Bir canlıya, içgüdülerini yitirmişse, kendine zararlı olanı yeğliyorsa, yozlaşmış derim. (...) Güç isteminin eksik olduğu yerde düşünüş vardır. Savım, insanlığın bütün en üst değerlerinde bu istemin eksik olduğudur. (...) Hristiyanlığa acımanın dini denir. Acıma, yaşam duygusunun gücünü arttıran gerilim verici duyguların karşıtı bir duygudur; çöküntü verici bir etkisi vardır. Acıma yoluyla güç eksilmesi yoğunlaşır, çeşitlenir. Acı, acıma yoluyla bulaşıcı hale gelir. (...) Acıma, gelişmenin yavaşını büyük çapta etkisiz kılar, çeler. (...) Yeniden söyleyeyim; bu çöküntü verici ve bulaşıcı içgüdü, yaşamın ayakta durmaya ve değer yükselişine yönelik içgüdülerini çeler, siler, etkisiz kılar; böylelikle sefillerin koruyucusu olduğu kadar sefaletin çoğaltıcısı da olur.

Ne ahlak, ne din, Hristiyanlık içindeki biçimleriyle, gerçekliğin herhangi bir noktasıyla ilintilidir. Bir sürü hayali neden, (tanrı, ruh, ben, tin, özgür istem - ya da özgür olmayan istem) bir sürü hayal etki, (günah, kurtuluş, takdir, ödek, günahların bağışlanması) hayali varlıklar (tanrı, tinler, ruhlar) arasında bir alışveriş: hayali bir doğabilim, hayali bir psikoloji (bir sürü kendini yanlış anlama, bazı genel hoş ya da nahoş duyguların, örneğin nervus sympathicus durumlarının, dinsel -ahlaksal sapkınlıklarının simge diliyle yorumlanması- pişmanlık, şeytanın ayartısı, tanrının yakınlığı) hayali bir ereksellik (kıyamet, ebedi hayat.) Bu saf uydurmalar dünyası ile düşler dünyası arasında da, birincisinin aleyhine, dağlar kadar fark vardır; düşler dünyası, gerçekliğı tersinden de olsa yansıtır, oysa bu kurgular dünyası gerçekliğı sahteleştirir, değersizleştirir, değiller. "Doğa" kavramı tanrının karşıt kavramı olarak ayarlanınca, "doğal" sözcüğü günahkar anlamına gelmek zorundaydı, bütün bu uydurmalar dünyası, köklerini, doğal olana - gerçekliğe- karşı nefrette buluyordu.

Hristiyan tanrı kavramı -hasta tanrısı olarak tanrı, örümcek olarak tanrı, tin olarak tanrı- yeryüzünde ulaşılmış en yoz tanrı kavramlarından biridir; belki de tanrı tipinin batış sürecindeki en düşük seviye işaretini temsil eder. Tanrının yaşamın aydınlanması ve belki evet'i olmak yerine, yaşamı çececek kadar yozlaşması ! Tanrıda yaşamın, doğanın, yaşama isteminin düşman ilan edilmesi ! Tanrının, "dünyeviliğinin" her türlü yalanlanması için, her türlü "öte dünyalık" yalanı için, formül haline gelmesi ! Tanrıda hiç'in tanrısallaştırılması, hiçlik isteminin tanrısallaştırılması !

Hristiyanlıkta aşağılanmış ve ezilmişlerin içgüdülerini ön plana çıkar: Burada kurtuluşlarının peşine düşenler, en alt katmanlardır. Burada meşgale olarak, can sıkıntısına karşı ilaç olarak, özeleştirici, vicdan engizisyonu uygulanır: Burada tutkular adına "tanrı" denen bir güçlü karşısında sürekli uyanık tutulur, (dua yoluyla): Burada, en yüksek olan erişilmez sayılır, başış sayılır, lütuf sayılır. (...) Yine Hristiyanca olan bir şey, hem kendine hem başkalarına yönelen belirli bir hunharlık duygusu, başka türlü düşünenlere karşı bir nefret, peşe düşüp kavuşturma isteğidir. (...) Hristiyanlığın temelinde Doğu'ya ait bazı incelikler vardır. Her şeyden önce bilir ki, bir şeyin kendi başına doğru olup olmadığı hiç farketmez, ama buna doğrudur diye inanılması, son derece önemlidir. (...) Örneğin günahktan kurtulduğuna inanmak mutluluk veriyorsa, bunun için gerekli olan, insanın günahkar olması değil, kendini günahkar hissetmesidir.

Nedir Yahudi ahlakı, nedir Hristiyanlık ahlakı ? Rastlantının suçsuzluğunun katledilmesi, mutsuzluğun "günah" kavramıyla kirletilmesi, kendini iyi hissetmenin tehlike, kendini fizyolojik olarak kötü hissetmenin vicdan kurdunca zehirlenmesi. (...) Çoktan bellidir aslında: Bütün bozukluk insanların "kutsal kitap"a yabancılaşmış olmasındandır. Daha Musa'ya bile inmişti "tanrının iradesi". Ne olmuştu ? Rahip, kesinlikle, en küçük kılları kırka yarararak, kendisine verilecek en büyük ve en küçük vergilere varasıya (en leziz et parçasını da unutmadan, çünkü rahip biftek tıklar) tek bir seferde formüle etmişti neyi elde etmek istediğini. "Tanrının iradesinin" ne olduğunu. Artık bundan sonra, yaşam işleri öyle düzenlenmiştir ki, rahip her yerde onusuz edilemezdir; yaşamın en doğal olayında, doğumda, evlenmede, hastalıkta, ölümden (kurbanlardan, "ekmeğin bölünmesinden" hiç söz etmiyoruz), bu kutsal asalak orada hazır ve nazırdır ... bütün bu işleri doğallıklarından çıkarmak, onun dilinde "kutsamak" için.

Bir noktada iç çekişimi bastıramıyacağım. Öyle günler vardır ki, en kara sevdadan daha kara bir duygu gelir, başıma dikilir. İnsan horgörüsü. Ve neyi horgördüğüm, kimi horgördüğüm konusunda hiçbir kuşkuya yer bırakmamak için: bugünün insanıdır bu, benim, yazgım sonucu zamandışı olmak zorunda kaldığım insan. Bugünün insanı boğuyor beni, onun pis kokulu nefesi. Geçmiş karşısında, bütün bilgi adamları gibi, büyük bir hoşgörü taşıyım. Binlerce yılın tımarhane dünyalarını gezerim de, hüzünlü bir dikkatle bunlara "hristiyanlık", "hristiyan inancı", "hristiyan kilisesi" derim. İnsanlığı bunların ruh hastalıklarından dolayı sorumlu tutmaktan kaçınırım.

Geri dönüyorum. Hristiyanlığın sahici tarihini anlatıyorum. Daha "hristiyanlık" sözcüğü bile bir yanlış anlamadır. Aslında, tek bir hristiyan vardı, o da çarmıhta öldü. "Evangelium" çarmıhta öldü. O andan başlayarak "evangelium" adını alan her şey, daha o anda onun yaşadığının karşıtıydı. (...) Yalnızca hristiyanca bir pratik, çarmıhta ölenin yaşadığı gibi yaşanmış bir yaşam hristiyanca'dır. (Ne benzerlik ! Aynı şeyler islam dünyası için de geçerli değil mi ? Medineli gündelikçi bir kadının oğlu olduğunu vurgulayan peygamber, ölümünden yıllar sonra "alemlere rahmet" olan en yüce insan olarak anılmaya başlandı. Allah önce onun temiz ruhunu yaratmış, ardından da bizim gibi süfli varlıklara sıra gelmişti. Peygamberin ölümünün hemen ardından iktidar kavgası başladığında, henüz çocuk yaşında peygamberin koynuna giren Aişe onun yeleklerini koklayıp şöyle diyecektir: "Daha elbiselerinin üzerindeki kokun duruyor; fakat şimdiden şeriatın eskidi !" Bugün de yeryüzünün dört bir köşesindeki milyarlarca müslüman onun ana rahmine düştüğü, tanrı katına vardığı günü kutluyor ve ona yakın olabilmek için seccadeleri eskitiyorlar. Ne üstün bir deneyim ! Salya sümük ağlamak yerine kendi hayatlarına ve kaderlerine cesaretle sahip çıkabilirdi İslam diyarları pislik ve entrika yuvaları olmazdı.)(Nietzsche İsa'nın çarmıha gerilişini anlattıktan sonra şöyle devam eder)

Ve o andan başlayarak saçma bir sorun çıktı ortaya: "Nasıl olabildi de tanrı buna izin verdi ?" Buna küçük topluluğun çarpılmış aklı bir o kadar korkunç saçmalıkta ki yanıtı buldu: Tanrı, oğlunu günahların bağışlanması için kurban vermişti. Nasıl da tek bir vuruşta sonu gelmişti Evangelium'un. Suça karşılık kurban düşüncesi, hem de en iğrenç, en barbarca biçimiyle: Suçlunun günahları için, suçsuzun kurban edilmesi ! Ne denli tüyler ürpertici bir putataparlık ! Oysa İsa "suç" kavramının kendisini yok etmişti. Tanrı ile insan arasındaki uçurumu yadsımış, tanrı ile insan arasındaki o birliği kendisi "iyi haber" olarak yaşamıştı. Kendi ayrıcalığı olarak değil !

İncil'in başında duran ünlü öykü sahiden anlaşıldı mı acaba ? (...) Anlaşılmadı. (...) Can sıkıntısıyla tanrılar bile başedemez. Ne yapsın ? İnsanı icad eder. İnsan eğlendiricidir. Ama gelin görün ki, bu kez de insanın canı sıkılmağa başlar. Tanrı bütün cennetlerinin tek derdi konusunda son derece anlayışlıdır. Hemen başka

hayvanlar yaratır. Tanrının ilk hatası: İnsan için hayvanlar eğlendirici değildir. O zaman da tanrı, kadını yaratır. Ve sahiden de işte, artık can sıkıntısının sonu gelmiştir. Ama başka şeylerin sonuyla birlikte ! Kadın, tanrının ikinci hatasıdır. Kadın, özü bakımından yılandır. Ne olmuştur ? Yaşlı tanrıyı bir cehennem korkusu sarar. İnsanın kendisi onun en büyük hatası olmuştur; kendine bir rakip yaratmıştır; bilim tanrısallaştırılır. İnsan bilimsel hale gelince rahiplerin ve tanrıların sonu gelir. Tek yasaklanacak olan odur. Ancak "bilmeyeceksin"; gerisi kendiliğinden gelir. İnsan düşünmemelidir. Dertler, insanın düşünmesine izin vermez. Ve bütün bunlara rağmen, heyhat ! Bilgi yapıtı kule olur, yükselir, gökleri kuşatır, tanrıların sonunu haber vermeye başlar. Ne yapmalı ? Yaşlı tanrı savaşı icad eder, halkları birbirinden ayırır, insanların birbirlerini karşılıklı olarak yok etmelerini sağlar. Savaş, bilim barışını da bozar. Ama inanılası değil, bilgi, rahiplerden bağımsızlaşma savaşa rağmen artmaktadır. Ve son bir karar verir yaşlı tanrı: "insan bilimsel oldu çıktı, başka çare yok, onu sulara boğup öldürmek gerek !"